

Byla C-722/22**Prašymas priimti prejudicinį sprendimą****Gavimo data:**

2022 m. lapkričio 24 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Sofiyski gradski sad (Bulgarija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. lapkričio 22 d.

NUTARTIS

<...>

Sofiyski gradski sad (Sofijos miesto teismas) baudžiamųjų bylų kolegija
<...>

<...>

Procesas pagal NPK (*Nakazatelno-protsesualen kodeks*, Baudžiamojo proceso kodeksas) 485 ir paskesnius straipsnius ir SESV 267 straipsnio antrą pastraipą

- 1 Remiantis *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas, Bulgarija) pateiktu išaiškinimu, pagal nacionalinę teisę draudžiama konfiskuoti variklinę transporto priemonę, kurią organizuota nusikalstama grupė naudojo akcizu apmokestinamoms prekėms be mokesčio banderolės vežti. Kartu reikia preziumuoti, kad ji yra nusikaltimo priemonė pagal Sąjungos teisę ir šiuo atveju konfiskavimo būtinybė turi būti apsvarstoma teisme.
- 2 Taigi reikia pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Dėl pirma nurodytų priežasčių priimama ši

NUTARTIS

Europos Sąjungos Teisingumo Teismui TEIKIAMAS šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą:

3 Prejudicinis klausimas

Ar su Pamatinio sprendimo 2005/212 2 straipsniu, siejama su 1 straipsnio trečia įtrauka, suderinamas toks nacionalinio įstatymo aiškinimas, pagal kurį krovininė transporto priemonė (vilkikas ir priekaba), kurioje organizuotos nusikalstamos grupės nariai faktiškai turėjo didelį kiekį akcizu apmokestinamų prekių (cigarečių) be mokesčio banderolės ir kuria jie šias prekes vežė, neturi būti konfiskuojama kaip nusikaltimo priemonė?

4 Sąjungos teisė

2005 m. vasario 24 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2005/212/TVR dėl nusikalstamu būdu įgytų lėšų, nusikaltimo priemonių ir turto konfiskavimo (OL L 68, [2005], p. 49; toliau – Pamatinis sprendimas 2005/212)

Nacionalinė teisė

- 5 *Nakazatelen kodeks* (Baudžiamasis kodeksas, toliau – NK), <...> veikos įvykdymo momentu galiojusi redakcija, DV (Oficialusis leidinys) Nr. 60/11

Zakon za aktsizite i danachnite skladove <...> (Akcizų ir apmokestinamų prekių sandėlių įstatymas, toliau – ZADS)

2013 m. gruodžio 18 d. VKS (*Varhoven kasatsionen sad*, Aukščiausiasis kasacinis teismas) aiškinamasis sprendimas Nr. 2 <...>, toliau – Aiškinamasis sprendimas Nr. 2/13

- 6 Pagal NK 321 straipsnio 3 dalies 2 punktą, siejamą su 2 dalimi, už priklausymą nusikalstamai grupei siekiant praturtėti baudžiama laisvės atėmimo bausme nuo trejų iki dešimties metų.

Pagal NK 234 straipsnio 2 dalies 3 punktą, siejamą su 1 dalimi, už faktinį akcizu apmokestinamų prekių be mokesčio banderolės turėjimą, kai banderolė privaloma pagal teisės aktus ir yra didelis nusikalstamos veikos objekto kiekis, baudžiama „laisvės atėmimo bausme“ nuo dvejų iki aštuonerių metų ir „atimama teisė verstis tam tikromis profesijomis arba vykdyti tam tikrą rūšių veiklą“.

Pagal ZADS 2 straipsnio 2 punktą tabako gaminiai apmokestinami akcizu. Pagal ZADS 11 straipsnį cigaretės yra tabako gaminiai. Pagal ZADS 4 straipsnio 7 punktą mokėtinas akcizas sumokamas įsigyjant mokesčio banderolę. Ji uždedama ant akcizu apmokestinamos prekės (ZADS 20 straipsnio 2 dalies 6 punktas ir 64 straipsnis).

Taigi cigaretės yra akcizu apmokestinamos prekės ir tam, kad jas būtų galima faktiškai turėti, neišvengiamai ant jų turi būti uždėta mokesčio banderolė.

- 7 Pagal NK 53 straipsnio 1 dalies a punktą asmens turto objektai, kurie buvo naudojami kaip priemonė tyčinei nusikalstamai veikai įvykdyti, konfiskuojami. Šioje teisės normoje nustatyta:

„53 straipsnio 1 dalis. Neatsižvelgiant į baudžiamąją atsakomybę, konfiskuojami:

a) daiktai, priklausantys kaltam asmeniui ir skirti arba naudoti tyčinei nusikalstamai veikai įvykdyti“.

Variklinė transporto priemonė, naudota nusikalstamai veikai įvykdyti, pagal nacionalinę teisę ir nacionalinę jurisprudenciją paprastai laikoma nusikaltimo priemone.

- 8 Remiantis nacionaline teisine doktrina, akcizu apmokestinamos prekės be mokesčio banderolės yra nusikalstamos veikos objektas pagal NK 234 straipsnio 1 dalį. Tai, kad faktiškai disponuojama šiomis prekėmis, reiškia, kad įvykdoma nusikalstama veika.

Jurisprudencijoje kilo klausimas, ar tokioms prekėms vežti ir laikyti naudotos variklinės transporto priemonės yra nusikaltimo priemonės, todėl turi būti konfiskuojamos iš kaltu pripažinto asmens.

Aiškinamajame sprendime Nr. 2/13 *Varhoven kasatsionen sad* konstatavo, kad tais atvejais, kai prekės be mokesčio banderolės, kaip nusikalstamos veikos objektas pagal NK 234 straipsnį, randamos transporto priemonėje, ši transporto priemonė nėra nusikaltimo priemonė. Todėl [ji] negali būti konfiskuojama kaip nusikaltimo priemonė pagal NK 53 straipsnio 1 dalies a punktą.

Tai grindžiama nuomone, kad nusikalstama veika yra akcizu apmokestinamų prekių be mokesčio banderolės „faktinis turėjimas“, o jis „nepriklauso nuo vietos, kurioje turto objektai yra“, kaip ir „nepriklauso nuo to, kur ir kaip jie laikomi, saugojami ir pan.“.

Varhoven kasatsionen sad nusprendė, kad „tiek, kiek faktinis turėjimas reiškia poveikio nusikalstamos veikos objektui darymą, transportavimo arba gabenimo priemonė, kurioje buvo rasta akcizu apmokestinamų prekių be mokesčio banderolės, laikytina tik faktinio disponavimo šiomis prekėmis vieta“.

Varhoven kasatsionen sad padarė šią išvadą:

„Transportavimo arba gabenimo priemonė, kurioje randama akcizu apmokestinamų prekių be mokesčio banderolės, kurios yra nusikalstamos veikos objektas pagal NK 234 straipsnį, neturi būti konfiskuojama pagal NK 53 straipsnio 1 dalies a punktą.“

Faktinės aplinkybės

- 9 Remiantis įsiteisėjusiais teismo sprendimais (2015 m. kovo 12 d. susitarimas [su prokuratūra] [patvirtinimas] ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo 2016 m. birželio 23 d. nuosprendis, kuris iš dalies buvo pakeistas 2018 m. balandžio 13 d. *Apelativen spetsializiran nakazatelen sad* (Specializuotas apeliacinis baudžiamasis teismas) sprendimu, kuris vėlgi iš dalies buvo pakeistas

2018 m. spalio 8 d. *Varhoven kasatsionen sad* sprendimu), konstatuojamos šios faktinės aplinkybės, susijusios su prašymu priimti prejudicinį sprendimą:

1) AP, BP, OP ir PG nuo 2011 m. rugpjūčio mėn. iki 2012 m. birželio mėn. priklausė organizuotai nusikalstamai grupei, kurios tikslas buvo siekiant praturtėti vykdyti nusikalstamas veikas, numatytas NK 234 straipsnyje (t. y. faktinis cigarečių be mokesčio banderolės turėjimas), o tai yra nusikalstama veika pagal NK 321 straipsnį. Už šią veiką AP buvo nubaustas trejų metų „laisvės atėmimo bausme“, BP ir OP – vienu metų „laisvės atėmimo bausme“, PG – šešių mėnesių „laisvės atėmimo bausme“; bausmių vykdymas AP, BP ir OP buvo atidėtas.

2) Ši organizuota nusikalstama grupė 2011 m. rugpjūčio mėn. antroje pusėje vežė iš Graikijos į Bulgariją cigaretes be mokesčio banderolės, tam naudodama krovininę transporto priemonę, sudarytą iš „Scania“ markės vilkiko <...>, kuris buvo OP nuosavybė, ir priekabos <...>, kurią faktiškai nusipirko OP 2011 m. rugpjūčio 10 d.

2011 m. rugpjūčio 19 d. vilkikas, kurio priekaboje buvo sukrautos cigaretės be mokesčio banderolės, pakeliui iš Atėnų į Salonikus sugedo. Todėl 2011 m. rugpjūčio 20 d. AP, BP ir GB iš privataus asmens Bulgarijoje nusipirko naudotą MAN markės vilkiką <...>, pirkimo kainą sumokėjo grynaisiais, vilkiką tuoj pat perėmė savo žinion, tuomet jį perdavė OP, o šis jį 2011 m. rugpjūčio 21 d. pervežė į Graikiją. Ten OP prie naujojo vilkiko prikabino priekabą, prikrautą cigarečių be mokesčio banderolės (313 500 pakelių cigarečių, kurių vertė siekė 2,348 mln. Bulgarijos levų (BGN), tai yra apie 1,2 mln. EUR).

Galiausiai 2011 m. rugpjūčio 23 d. OP krovinine transporto priemone nuvažiavo į Varną (Bulgarija), ir ten cigaretės buvo iškrautos sandėlyje. 2011 m. rugpjūčio 24 d. cigaretes konfiskavo policija.

Už šią veiką AP buvo nubaustas vienu metų ir vienuolikos mėnesių laisvės atėmimo bausme, BP ir OP – vienu metų laisvės atėmimo bausme, PG – ketverių metų laisvės atėmimo bausme; bausmių vykdymas AP, BP ir OP buvo atidėtas.

3) Pagal [teismo] patvirtintą susitarimą [su prokuratūra], susijusį su kita veika, „Scania“ markės vilkikas <...> buvo konfiskuotas.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas *ex officio* patikrino ir nustatė, kad jis turi priimti sprendimą dėl priekabos <...> ir MAN markės vilkiko <...> (baudžiamojoje byloje jie nebuvo konfiskuoti) konfiskavimo.

10 Toliau apibūdintos papildomos faktinės aplinkybės nėra tiesiogiai susijusios su prejudiciniu klausimu:

Priekabą <...> 2011 m. rugpjūčio 10 d. nusipirko OP – sumokėjęs pirkimo kainą nedelsdamas ją pasiėmė; oficialiai notaro patvirtinta pirkimo–pardavimo sutartis nebuvo sudaryta. Todėl formaliai nuosavybė nebuvo veiksmingai perduota¹.

MAN markės vilkiką <...> 2011 m. rugpjūčio 20 d. nusipirko AP, BP ir GB – (pirma minėtam) privačiam asmeniui sumokėjo visą pirkimo kainą ir įgijo mašinos nuosavybės teisę². Po to, kai 2011 m. rugpjūčio 24 d. cigaretės buvo konfiskuotos, pagal rašytinę 2011 m. rugpjūčio 29 d. pirkimo–pardavimo sutartį, kuri buvo patvirtinta notaro, vilkiko nuosavybė iš privataus asmens buvo perduota trečiajam asmeniui, kuris nėra nė vienas iš nuteistųjų (šis trečiasis asmuo teigia, kad tik pasirašė ir nieko nežinojo apie sandorį; jis nei mokėjo pirkimo kainą, nei apskritai matė tą vilkiką). Todėl formaliai šis trečiasis asmuo tapo vilkiko savininku po to, kai buvo įvykdyta veika.

Šios aplinkybės gali būti reikšmingos tik tuomet, jei bus konstatuota, kad iš esmės galima vilkiką ir priekabą konfiskuoti kaip nusikalstimo priemones. Tokiu atveju tolesnio tyrimo dalykas bus tai, ar šios transporto priemonės priklauso nuteistiesiems (kurie už jas sumokėjo pirkimo kainą, nedelsdami įgijo jų nuosavybės teisę ir tuoj pat panaudojo jas nusikalstamai veikai įvykdyti), ar tretiesiems asmenims (priekaba – asmeniui, kuriam buvo sumokėta jo reikalaujama pirkimo kaina ir kuris perdavė priekabą OP; vilkikas – asmeniui, kuris kaip pirkėjas pasirašė pirkimo–pardavimo sutartį).

Atlikdamas šį tolesnį tyrimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas atsižvelgs į Teisingumo Teismo nurodymus byloje C-505/20 (2022 m. gegužės 12 d. Sprendimas *RR ir JG (Trečiųjų asmenų turto išaldymas)*, EU:C:2022:376) ir prireikus pateiks jam dar vieną prašymą.

Prejudicinio klausimo motyvai

11 Dėl taikytino teisės akto

Veikos įvykdytos 2011 m., tad Direktyva 2014/42 netaikoma. Todėl prejudiciniais klausimais siekiama Pamatinio sprendimo 2005/212 išaiškinimo. Kaip matyti iš [pamatinio sprendimo] 1 konstatuojamosios dalies, juo siekiama kovoti su tarpvalstybinių organizuotu nusikalstamumu, kurio motyvas yra finansinė nauda. Todėl jis turėtų būti taikomas ir dėl organizuotos nusikalstamos grupės įvykdytų šalutinių nusikalstamų veikų, kaip antai neteisėto cigarečių be mokesčio

¹ Vert. pastaba: pagal Bulgarijos teisę transporto priemonių pirkimo–pardavimo sutartys turi būti notarinės formos.

² Vert. pastaba: Bulgarijos teisėje skiriamos sąvokos *държане* (*darzhane*, pažodžiui: laikymas, šiame tekste visur verčiama kaip faktinis turėjimas, t. y. faktinis (paprastas) turėjimas nesiekiant įgyti nuosavybės teisės, ir *владение* (*vladenie*, pažodžiui: valdymas), t. y. turėjimas siekiant įgyti nuosavybės teisę. Pradiniame tekste šioje vietoje vartojama antroji sąvoka, todėl tai, kad šios sąvokos skiriamos, pabrėžiama vartojant žodžių junginį „nuosavybės teisė“.

banderolės įvežimo iš vienos valstybės narės į kitą valstybę narę, kurioje šios cigaretės transportuojamos ir laikomos.

Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad šis pamatinis sprendimas taikomas visais atvejais, kai pagal nacionalinės teisės aktus numatyta didesnė nei vienu metų laisvės atėmimo bausmė (2021 m. sausio 14 d. Sprendimo *Okrazhna prokuratura – Haskovo ir Apelativna prokuratura – Plovdiv*, C-393/19, EU:C:2021:8, 38–41 punktai). Šios sąlygos pagrindinėje byloje tenkinamos (žr. šio prašymo 7 punktą), nes kai kuriais atvejais buvo paskirtos griežtesnės bausmės.

12 Dėl prejudicinio klausimo

Remiantis tuo, kad Pamatinio sprendimo 2005/212 1 straipsnio trečioje įtraukoje neteikiama nuorodos į nacionalinę teisės sistemą, darytina išvada, kad sąvokos „nusikaltimo priemonė“ turinys, neatsižvelgiant į nacionalinius ypatumus, turi būti vienas ir tas pats.

12.1. Dėl nuteisimo už priklausymą organizuotai nusikalstamai grupei

Priklausymas organizuotai nusikalstamai grupei patenka į 2008 m. spalio 24 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2008/841 dėl kovos su organizuotu nusikalstamumu (OL L 300, 2008, p. 42) taikymo sritį.

Šiuo atveju konstatuota, kad priekabą ir vilkiką nusikalstamos grupės nariai nusipirko ir tuoj pat panaudojo nusikalstamosioms veikoms, kurios yra šios grupės nusikalstamos veiklos objektas, įvykdyti. Kyla klausimas, ar preziumuotina, kad šių turto objektų pirkimas ir naudojimas yra priklausymo šiai nusikalstamai grupei išraiškos forma pagal Pamatinio sprendimo 2008/841 2 straipsnio a punktą. Jei taip, šie turto objektai (priekaba ir vilkikas) yra nusikaltimo priemonės, naudotos nusikalstamai – priklausymo nusikalstamai grupei – veikai, kaip tai suprantama pagal Pamatinio sprendimo 2005/212 3 straipsnio [1 dalies a punktą].

12.2. Dėl nuteisimo už faktinį cigarečių be mokesčio banderolės turėjimą

Pagrindinėje byloje konstatuota, kad cigaretės be mokesčio banderolės iš Graikijos į Bulgariją buvo vežamos vilkiko priekaboje. Kalbama apie atskirus turto objektus – cigaretės buvo sukrautos priekaboje, o ją tempė vilkikas. T. y. vilkikas buvo naudojamas tik cigaretėms vežti, o priekaba – cigaretėms vežti ir laikyti vežant.

Dėl šių dviejų atvejų kyla klausimas, ar, kaip tai suprantama pagal Pamatinio sprendimo 2005/212 1 straipsnio trečią įtrauką, vilkikas ir priekaba kaip nusikaltimo priemonės buvo naudojamos nusikalstamai veikai, kuri nacionalinėje teisėje atitinka nusikalstamos veikos sudėties požymį „faktinis prekių be mokesčio banderolės turėjimas“, įvykdyti. Visų pirma neaišku, ar aplinkybė, kad pagal nacionalinę teisę baudžiama ne už cigarečių be mokesčio banderolės vežimą, o tik už jų faktinį turėjimą, nulemia tai, kad tuo atveju, kai cigaretės be mokesčio

banderolės buvo laikomos toje pačioje krovininėje transporto priemonėje, kuri buvo naudojama ir joms vežti, darytina išvada, jog ši krovininė transporto priemonė – vilkikas ir priekaba – nėra nusikaltimo priemonė.

13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo vertinimas

Tai, kad nusikalstamos grupės nariai nusipirko priekabą ir vilkiką ketindami juos naudoti nusikalstamai šios grupės veiklai, yra vidinių grupės ryšių aspektas. Taigi šie turto objektai (priekaba ir vilkikas) yra nusikaltimo priemonės, kurios buvo naudojamos nusikalstamai – priklausymo tokiai grupei – veikai įvykdyti.

Pagal nacionalinę teisę baudžiama už faktinį akcizu apmokestinamų prekių be mokesčio banderolės turėjimą, o ne už jų vežimą. Vis dėlto tai nereiškia, kad vežant tas prekes nėra jų faktinio turėjimo aplinkybės. Priešingai, faktinio prekių turėjimo aplinkybė yra kaip tik tuomet, kai jos kraunamos į transporto priemonę ir ja vežamos. Faktinis prekių turėjimas reiškia faktinį disponavimą jomis, o vežimas kaip tik ir yra tokio faktinio disponavimo išraiškos forma. Taigi transporto priemonė (priekaba ir vilkikas) yra priemonė, kuria realizuojamas faktinis prekių turėjimas.

Todėl abu turto objektai (priekaba ir vilkikas) yra nusikaltimo priemonės, naudotos abiem nusikalstamoms veikoms, kurios buvo konstatuotos įsiteisėjusiais teismo sprendimais, įvykdyti.

14 Dėl Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo reikalingumo

Jei, atsižvelgdamas į aplinkybes, Teisingumo Teismas nuspręs, kad vilkikas ir (arba) priekaba yra nusikaltimo priemonės, kaip tai suprantama pagal Pamatinio sprendimo 2005/212 1 straipsnio trečią įtrauką, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas turės priimti sprendimą dėl jų galimo konfiskavimo pagal NK 53 straipsnio 1 dalies a punktą.

Tokiu atveju [teismas] išsamiai išnagrinės teisinius nuteistų asmenų ir asmenų, kurie jiems perdavė teises, santykius (vilkiko atveju – taip pat atsižvelgiant į paskesnę pirkėją), siekdamas nustatyti, ar šie turto objektai turi būti konfiskuojami, atsižvelgiant į apsaugos priemones, kuriomis turi būti užtikrinama, kad būtų gerbiamos pagrindinės teisės, įskaitant teisę į nuosavybę, pagal Pamatinio sprendimo 200[5]/212 5 straipsnį, ir (arba) veiksmingas šių teisių gynimo priemones pagal šio pamatinio sprendimo 4 straipsnį.

<...>